

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

SAMAZINĀTU AIZDEVUMA PROCENTU MAKSĀJUMU RADĪTAIS IENĀKUMS

2020.gads

Saturs

1. Vispārīgā informācija	3
2. Ienākuma noteikšanas veidi	4
3. Ienākuma gūšanas diena, nodokļa likme un deklarēšana	7
4. Saistošie normatīvi akti	10

1. Vispārīgā informācija

Metodiskais materiāls sniedz metodisku palīdzību iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošanā attiecībā uz samazinātu aizdevuma procentu maksājumu radīta ienākuma noteikšanu.

Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliek rezidenta un nerezidenta samazinātu aizdevuma procentu maksājumu radīto ienākumu¹ (turpmāk – samazinātu procentu ienākums), kas veidojas, ja nosacītā tirgus cena ir lielāka nekā atbilstoši aizdevuma līgumam aprēķinātie procenti.

Samazinātu procentu ienākuma aprēķinā piemēro **nosacīto tirgus cenu** – Latvijas Bankas noteikto iekšzemes nefinanšu uzņēmumiem izsniegto kredītu gada vidējo svērto procentu likmi (attiecīgajā valūtā) **iepriekšējā gadā**, kas reizināta ar koeficientu 0,7.

Latvijas Banka iekšzemes nefinanšu sabiedrībām no jauna izsniegto kredītu gada vidējo svērto procentu likmi publicē savā tīmekļa vietnē:

Valūta ► Taksācijas gads ▼	Latos	Eiro	Pārējās ārvalstu valūtās
2010	5,05	4,68	5,54
2011	4,37	4,26	4,83
2012	3,93	3,64	5,75
2013	4,48	3,68	6,60
2014		3,50	4,16
2015		3,20	4,06
2016		2,67	3,95
2017		2,64	7,30
2018		2,76	7,24
2019		2,92	5,05

Nosacījumus par samazinātu procentu ienākuma noteikšanu piemēro aizdevumiem, ko fiziskā persona **neņem** savas saimnieciskās darbības ietvaros un ko izsniedz:

- komersants;
- individuālais uzņēmums (zemnieka vai zvejnieka saimniecība);
- kooperatīvā sabiedrība;
- nerezidenta pastāvīgā pārstāvniecība;
- biedrība, nodibinājums, organizācija;
- fiziskā persona, kas reģistrējusies Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk – VID) kā saimnieciskās darbības veicēja;
- uz līguma pamata apvienojušās divas vai vairākas personas.

¹ Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 3.panta trešās daļas 25.punkts, 8.² pants.

Aizdevējs var būt gan rezidents, gan nerezidents.

Nosacījumus **nepiemēro** procentu maksājumiem par aizdevumiem, kurus izsniedz:

- kredītiestāde;
- attīstības finanšu institūcija (ar 2015.gada 1.martu);
- krājaizdevu sabiedrība;
- kapitālsabiedrība, kura saņēmusi speciālu atļauju (licenci) patērētāja kredītēšanas pakalpojuma sniegšanai;
- ja aizdevējs ir individuālais uzņēmums (zemnieka vai zvejnieka saimniecība), bet aizdevuma ņēmējs – šā individuālā uzņēmuma (zemnieka vai zvejnieka saimniecības) īpašnieks.

2. Ienākuma noteikšanas veidi

Samazinātu procentu ienākumu nosaka kā **pozitīvu starpību** starp procentu maksājumiem, kas aprēķināti, izsniegtajam aizdevumam piemērojot nosacīto tirgus cenu, un atbilstoši aizdevuma līgumam taksācijas gadā aprēķinātajiem procentu maksājumiem.

1.piemērs

Uzņēmuma darbiniekam 2019.gadā ir izsniegts aizdevums 5 000 eiro uz 30 mēnešiem. Aizdevuma līgumā noteiktā aizdevuma procentu likme – 1,5 % gadā. Procentu maksājums par 2019.gadu – 75 eiro gadā ($5000 \times 1,5 \%$).

*Samazinātu procentu ienākumu par 2019.gadu nosaka kā pozitīvu **starpību starp procentu maksājumiem**, kas aprēķināti, izsniegtajam aizdevumam piemērojot nosacīto tirgus cenu 1,93 % gadā ($2,76$ (2018.gada likme) $\times 0,7$), un procentu maksājumiem, kas 2019.gadā ir aprēķināti atbilstoši aizdevuma līgumam (1,5 %), t.i.,*

$96,50$ eiro ($5000 \times 1,93 \%$) – 75 eiro ($5000 \times 1,5 \%$) = $21,50$ eiro.

Samazinātu procentu ienākumu par 2019.gadu var noteikt arī kā pozitīvu starpību starp procentu likmēm, t.i.,

$1,93 \%$ ($2,76 \%$ $\times 0,7$) – $1,5 \%$ = $0,43 \%$.

Samazinātu procentu ienākumu aprēķina:

5000 eiro $\times 0,43 \%$ = $21,50$ eiro.

Ja aizdevējam ir pienākums sniegt informāciju par darījumiem ar saistītām personām saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām" – pozitīvu starpību starp atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" nosacījumiem aprēķinātajiem procentu maksājumiem (aizdevēja transfertcenu dokumentācijā pamatotā un apliekamā ienākuma aprēķinā procentu maksājumu vietā izmantotā patiesā tirgus vērtība) un atbilstoši aizdevuma līgumam taksācijas gadā aprēķinātajiem procentu maksājumiem.

Ja samazinātu procentu ienākums, kas noteikts pēc šīm metodēm, ir atšķirīgs, **par ienākumu uzskata mazāko** no tiem.

2.piemērs

Valdes loceklim 2015.gadā ir izsniegts bezprocentu aizdevums 50 000 eiro uz 20 mēnešiem (aizdevējam ir pienākums sniegt informāciju par darījumiem ar saistītām personām saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām").

Nosacītā tirgus cena – 2,45 % (3,50 % (2014.gadā) x 0,7).

Procentu maksājumi par 2015.gadu, piemērojot nosacīto tirgus cenu, – 1 225 eiro (50 000 x 2,45 %).

Procentu maksājums, kas aprēķināts atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" nosacījumiem 2015.gadā, – 1 110 eiro.

Par samazinātu procentu ienākumu uzskata mazāko no tiem, t.i., 1110 eiro.

Ja neatmaksāto parādu saistību apjoms **gada laikā mainās** (ir noteikts aizdevuma atmaksas grafiks), aprēķinā piemēro parāda saistību vidējo apjomu²:

- ja parādu **saistības ir visu gadu**, parādu saistību vidējo apjomu aprēķina, saskaitot parādu saistību vērtību katra mēneša pēdējā datumā (izņemot pārskata gada pēdējo mēnesi), pieskaitot pusi no parādu saistību vērtības taksācijas gada sākumā un pusi no parādu saistību vērtības taksācijas gada beigās un iegūto summu dalot ar mēnešu skaitu gadā;

3.piemērs

Uzņēmuma valdes loceklim 2019.gada 1.janvārī ir izsniegts bezprocentu aizdevums 100 000 eiro apmērā uz 12 mēnešiem. 2019.gadā veic aizdevuma atmaksu pēc noteikta grafika:

1) līdz 2019.gada 1.martam – 50 000 eiro;

2) līdz 2019.gada 1.novembrim – 30 000 eiro;

3) līdz 2019.gada 31.decembrim – 20 000 eiro.

Parādu saistību gada vidējo svērto vērtību 2019.gadā aprēķina šādi:

1.janvāris – $\frac{1}{2} \times 100\,000 = 50\,000$ eiro;

31.janvāris – 100 000 eiro;

28.februāris – 100 000 eiro;

31.marts – 50 000 eiro;

30.aprīlis – 50 000 eiro;

31.maijs – 50 000 eiro;

30.jūnijs – 50 000 eiro;

31.jūlijs – 50 000 eiro;

31.augusts – 50 000 eiro;

30.septembris – 50 000 eiro;

31.oktobris – 50 000 eiro;

30.novembris – 20 000 eiro;

31.decembris – $\frac{1}{2} \times 20\,000 = 10\,000$ eiro.

² Ministru kabineta [2017.gada 14.novembra noteikumu Nr.677 "Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normu piemērošanas noteikumi" 75.punkts, 5.pielikuma 4.punkts.](#)

Samazinātu aizdevuma procentu maksājumu radītais ienākums

Kopā: 680 000 eiro.

Parādu saistību vidējā svērtā vērtība (summa, no kuras aprēķina samazinātu aizdevuma procentu maksājumu radīto ienākumu): $680\,000 : 12 = 56\,666,67$ eiro.

Samazinātu procentu ienākums 2019.gadā:

$56\,666,67 \times 1,93\% (2,76 (2018.gada likme) \times 0,7) = 1093,67$ eiro.

- ja parādu **saistības nav visu gadu**, parādu saistību vidējo apjomu aprēķina, saskaitot parādu saistību vērtību **katra mēneša pēdējā datumā** (izņemot gada pēdējo mēnesi vai mēnesi, kad saistības beidzas (ja tās beidzas gada vidū)), pieskaitot pusi no parādu saistību vērtības gada sākumā vai mēnesī, kad saistības rodas (ja tās rodas perioda vidū), un pusi no parādu saistību vērtības gada pēdējā mēneša datumā vai tā mēneša pēdējā datumā, kad saistības beidzas (ja tās beidzas gada vidū), un iegūto summu dalot ar mēnešu skaitu gadā, kuros ir konkrētās saistības.

Ja saistības nav visu gadu, aprēķinot samazināto procentu ienākumu, piemēro nosacītās tirgus cenas attiecīgo proporcionālo daļu.

4.piemērs

Uzņēmuma darbiniekam 2019.gada 1.martā ir izsniegts bezprocentu aizdevums 60 000 eiro uz 10 mēnešiem (līdz 2019.gada 31.decembrim) ar noteiktu aizdevuma atmaksas grafiku:

1) līdz 2019.gada 1.jūnijam – 15 000 eiro;

2) līdz 2019.gada 1.septembrim – 15 000 eiro;

3) līdz 2019.gada 31.decembrim – 30 000 eiro.

Parādu saistību gada vidējo svērto vērtību 2019.gadā aprēķina šādi:

1.marts – $\frac{1}{2} \times 60\,000$ eiro = 30 000 eiro;

31.marts – 60 000 eiro;

30.aprīlis – 60 000 eiro;

31.maijs – 60 000 eiro;

30.jūnijs – 45 000 eiro;

31.jūlijs – 45 000 eiro;

31.augusts – 45 000 eiro;

30.septembris – 30 000 eiro;

31.oktobris – 30 000 eiro;

30.novembris – 30 000 eiro;

31.decembris – $\frac{1}{2} \times 30\,000$ eiro = 15 000 eiro.

Kopā: 450 000 eiro.

Parādu saistību vidējā svērtā vērtība (summa, no kuras aprēķina samazinātu aizdevuma procentu maksājumu radīto ienākumu):

$450\,000 : 10 = 45\,000$ eiro.

Nosacītās tirgus cenas proporcionālā daļa – $1,93\% : 12(\text{mēneši}) \times 10(\text{mēneši}) = 1,61\%$.

Samazinātu procentu ienākums:

$45\,000 \times 1,6\% = 724,50$ eiro.

Ja parādu saistības **nav visu gadu un aizdevuma apjoms parādu saistību periodā nemainās** (nav noteikts aizdevuma atmaksas grafiks), samazinātu procentu ienākumu

Samazinātu aizdevuma procentu maksājumu radītais ienākums

var noteikt proporcionāli izsniegtā aizdevuma periodam, kas ir izteikts dienās, līdz noteiktajam aizdevuma atmaksas termiņam.

5.piemērs

Uzņēmuma darbiniekam 2019.gada 20.maijā ir izsniegts bezprocentu aizdevums 50 000 eiro apmērā uz četriem mēnešiem (līdz 2019.gada 20.septembrim), un aizdevuma apjoms nemainās, jo nav noteikts aizdevuma atmaksas grafiks.

Nosacītā tirgus cena – 1,93 % gadā.

Izsniegtā aizdevuma periods ir izteikts dienās – 124 dienas.

Samazinātu procentu ienākums:

$50\,000 \times 1,93\% = 965 : 365 \text{ (dienas)} \times 124 \text{ (dienas)} = 327,84 \text{ eiro.}$

3. Ienākuma gūšanas diena, nodokļa likme un deklarēšana

Samazinātu procentu **ienākuma gūšanas (izmaksas) diena** ir taksācijas gada pēdējā diena.

Ja ienākumam pielīdzina aizdevumu, tad ienākumam pielīdzina arī līgumā noteiktos, bet nesamaksātos procentus. Par šo ienākumu gūšanas (izmaksas) dienu uzskatāma sestā mēneša pēdējā diena pēc aizdevuma līgumā noteiktā aizdevuma atmaksas termiņa vai 66.mēneša pēdējā diena (no aizdevuma izsniegšanas dienas), ja aizdevuma līgumā noteiktais aizdevuma atmaksas termiņš pārsniedz 60 mēnešus.

Detalizētāka informācija par ienākumam pielīdzināmiem aizdevumiem pieejama metodiskajā materiālā ["Ienākumam pielīdzināmi aizdevumi"](#).

6.piemērs

Uzņēmuma valdes loceklis 2019.gada 1.janvārī ir izsniegts aizdevums 50 000 eiro apmērā, kuram noteikts atmaksas termiņš 2019.gada 31.decembris. Līgumā noteiktais aizdevuma procents ir 3 % gadā. Aizdevuma atmaksa un procentu maksājumi nav veikti. Nesamaksātie procenti par aizdevumu tiek pielīdzināti ienākumam 2020.gada 30.jūnijā.

Ienākumu izmaksātājs (aizdevējs) iesniedz VID līdz nākamā gada 1.februārim paziņojumu par fiziskajai personai (rezidentam) izmaksātajām summām³, norādot ienākumu veidu "Samazinātu aizdevuma procentu radītais ienākums" ar ienākuma veida kodu "2055".

Samazinātu procentu ienākumam piemēro likmi:

2018.gadā – progresīvā nodokļa likme;

2019.gadā – progresīvā nodokļa likme;

2020.gadā – progresīvā nodokļa likme.

³ [Ministru kabineta 2008.gada 25.augusta noteikumi Nr.677 "Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa paziņojumiem"](#).

Samazinātu aizdevuma procentu maksājumu radītais ienākums

Iedzīvotāju ienākuma nodokli no samazinātu procentu ienākuma **maksā aizņēmējs (rezidents)**, iesniedzot VID gada ienākumu deklarāciju taksācijas gadam sekojošā gadā no 1.marta līdz 1.jūnijam, bet, ja gada ienākumi pārsniedz 2020.gadā 62 800 eiro, – no 1.aprīļa līdz 1.jūlijam.

Fiziska persona (rezidents) samazinātu procentu ienākumu deklarē, aizpildot deklarācijas pielikumu "Taksācijas gadā Latvijas Republikā gūtie ienākumi D1" (turpmāk – D1 pielikums).

7.piemērs

Uzņēmuma darbiniekam 2017.gada 1.jūnijā ir izsniegts bezprocentu aizdevums 70 000 eiro uz 60 mēnešiem. Atmaksa nav veikta.

Uzņēmums samazinātu procentu ienākuma aprēķināšanai 2019.gadā piemēro procentu likmi – 1,93 % gadā.

Samazinātu procentu ienākuma aprēķins:

$70\,000 \times 1,93\% = 1\,351$ eiro.

Fiziskajai personai – uzņēmuma darbiniekam – ir pienākums iesniegt VID gada ienākumu deklarāciju 2020.gadā no 1.marta līdz 1.jūnijam, bet, ja gada ienākumi pārsniedz 2020.gadā 62 800 eiro, – no 1.aprīļa līdz 1.jūlijam, deklarējot samazinātu procentu ienākumu un norādot to deklarācijas pielikumā D1 un deklarācijā D.

Deklarācijas D1 pielikums

Ienākuma veids	Bruto ieņēmumi	Apliekamie ienākumi, neatskaitot darba devēja veiktās iemaksas (2. - 3. - 6. - 7. aile)
1c	2	6
55 kods	1351,00	1351,00

Samazinātu procentu ienākumu 310,73 eiro iekļauj deklarācijas D 17.rindā "Nodoklis kopā".

Nerezidenta samazinātu procentu ienākumu aprēķina un iedzīvotāju ienākuma nodokli iemaksā budžetā **aizdevējs** (ienākumu izmaksātājs), piemērojot 23 % nodokļa likmi. Ieturēto nodokli aizdevējs iemaksā budžetā ne vēlāk kā ienākuma izmaksas mēnesim sekojošā mēneša **5.datumā** un deklarē pārskatā⁴ ne vēlāk kā līdz ienākuma izmaksas mēnesim sekojošā mēneša **15.datumam**.

⁴ Ministru kabineta 2010.gada 21.septembra noteikumu Nr.899 "[Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība](#)" 4.pielikums.

Samazinātu aizdevuma procentu maksājumu radītais ienākums

Iedzīvotāju ienākuma nodokli pārskaita uz šādu kontu:

Saņēmējs	Valsts kase
Reģistrācijas numurs	90000050138
Konta numurs	LV91TREL1060000110000
Saņēmēja <i>BIC</i> kods	TRELLV22

4. Saistošie normatīvi akti

Likums "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli".

Ministru kabineta 2008.gada 25.augusta noteikumi Nr.677 "Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa paziņojumiem".

Ministru kabineta 2018.gada 30.oktobra noteikumi Nr.662 "Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību".

Ministru kabineta 2017.gada 14.novembra noteikumi Nr.677 "Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normu piemērošanas noteikumi".